

Az egység és annak határa

A keresztény felekezetek egységének alapja talán ez a mottó lehetne: "A lényeges dolgokban egység, egyebekben szabadság, de mindenben szeretet" (Augustinus, Melancton, Wesley és mások).

1. Mi lényeges és mi tartozik az egyebek közé?

A lényeg az Üdvözítő személye (Jézus a Krisztus, Háromság) és az üdvösség útja (kegyelemből, hit által, jótettek), tehát a Bibliának az egyetemes hitvallásokkal egyező tanítása. Az egyéb kategóriába három témakör tartozik:

- a formai dolgok (egyházszervezeti, liturgiai, szentséghasználati kérdések, kulturális hagyományok)
- Isten láthatatlan munkálkodása (szabad akarat és kiválasztás viszonya, karizmák használata)
- a jövőre váró dolgok (próféciaik beteljesedésének pontos menetrendje).

2. Mi a különbségtétel alapja?

A lényeges és az egyebek kategória megkülönböztetésének bibliai alapja egyszerűen az a tény, hogy töredékes az ismeretünk (1Kor 13:9,12), azaz senkié sem teljes. Bizonyos dolgokat, egy-egy bibliai témát nem tudunk minden részletében egyformán látni. Mégis, ha egymást nem is tudjuk meggyőzni, el kell viselnünk egymást szeretetben. Ezt megkönnyíti, hogy az eltérő hitvallási pontok és gyülekezeti gyakorlatok is közös alapokon állnak (minden keresztény egyház gyakorolja a szentségeket, elismeri Isten szuverenitását és az ember döntési felelősségét, várja Krisztus visszajövetelét stb.).

3. Mi az egység lényege?

Az egység alapja és lényege tehát nem pusztán egy dogmalista, intézményes egység vagy közösen kialakított istentiszteleti stílus, hanem örök lelki közösség az Atyával, a Fiúban, a Lélek által, az evangélium alapján. Egy napon ez a világ eltűnik, de mi még akkor is együtt leszünk (Jel 20:11, 20:1). Úgy gondolkodjunk és beszéljünk egymásról és egymás közösségeiről, hogy akkor majd ne legyen mit szégyellnünk egymás előtt!

4. Hol van a határ?

A tévtanító a lényeges dolgokat eltorzítja (a keresztény alapok sérülnek), az egyéb kategóriába tartozó dolgokat tesz lényegessé, a közösségvállalás vagy az üdvösség feltételévé (törvényeskedik), a szeretetet csak rombolja (szakadás), saját tanítását pedig rendszerint teljesnek, egyedül helyesnek és igaznak véli. A tévtanító *mást* tanít. Természetesen nem a mássággal van a baj, hiszen a kereszténység sokszínű. A döntő probléma az eredeti üzenet megmásítása (Gal 1:6-9).

5. Milyen a határvonal spektruma?

Van, aki a fekete-fehér gondolkodás híve, de az ortodoxia és az eretnesség közötti határ nem egyetlen vonal, sokkal inkább széles, sokszínű sávhoz hasonlítható. Különbég van például aközött, hogy egy tévtanba vetett hit tagadásból, félreértésből vagy ismerethiányból fakad. Ezért talán megdöbbenően hangzik, de tény, hogy sok újjászületett keresztény jelenleg is tagja olyan egyházaknak, amelyek komoly tévtanokat (is) vallanak. Ők ezeknek az egyházaknak a tanait és gyakorlatát egyszerűen sosem gondolták át kritikus szemmel idő, ismeretek, képességek vagy kihívások hiányában. Különbég van ugyanis aközött, hogy valaki tudatosan tagad egy keresztény alaptanítást (pl. a háromságtant a Tanúk), vagy csak félreérti azt (mint a modern modalisták a háromságtant, miközben Jézus istenségét vallják).

Az alábbi lista az ortodox kereszténységtől való távolság szintjeit próbálja meg bemutatni. Az (a) ponton belül sajnos egyértelműen nem keresztényekről, újjá nem született emberekről van szó, bár vannak olyanok, akik közvetlenül újjászületésük után, könnyen megtéveszthető, friss hívőként kerültek be ezekbe az egyházakba, hosszabb-rövidebb időre. A (b) és (c) pontokon viszont többnyire újjászületett, de egyszerűen félrevezetett, kiskorúságban tartott vagy engedetlen, törvényeskedő vagy szabados, illetve lelkileg sérült keresztényekről van szó:

- (a) Keresztény alaptanítások tagadása,
 - és egyedül üdvözítő igény (pl. Jehova Tanúi, Krisztadelfiánus Bibliamisszió)
 - vagy a legmagasabb üdvösség szintjének az igénye (pl. Utolsó Napok Szentjei, Egyesítő Egyház)

- vagy nincs egyedül üdvözítő igény (pl. Unitárius Egyház).
- (b) Többé-kevésbé keresztény alaptanítás,
 - félreértésen alapuló tévtanok miatt (pl. modalista teológia az Egyesült Pünkösdielnél)
 - illetve üdvösségfeltétellé váló hangsúlyok (pl. a keresztség egy bizonyos módja az Egyesült Pünkösdielnél, a nyelveken szólás a Feléledési Közösségnél stb.).
- c) Keresztény alaptanítás,
 - de törvényeskedés a sajátos teológiai hangsúlyokkal (pl. a szombat megünneplése vagy a vegetarizmus, a keresztség vagy úrvacsora "érvényes" módja, a nyelveken szólás mint a Lélek-keresztség egyetlen bizonyítéka)
 - vagy hamis tekintély elfogadásán alapuló tévtanok (pl. White prófétanő látomásai az Advent mozgalomban, az új apostolok állítólagos felhatalmazása az Új Apostoli Egyházban)
 - vagy nem biblikus erkölcsi felfogás és gyakorlat, pl. a házasság kerülése az odaadó Krisztus-követésre hivatkozva (pl. a "Keresztények"), vagy a közösségen belüli szabados heteroszexuális kapcsolatok a hívők Krisztusban kapott szabadságára hivatkozva (pl. A Család), máshol a homoszexualitás elfogadása (pl. Öt Kenyér Közösség, egyes nyugati nagyegyházak).

Félreértés ne essék: természetesen minden keresztény egyház hitvallásában és hitgyakorlatában lehetnek és vannak kisebb-nagyobb tévedések, amelyeket könnyen lehetne kritizálni. De éppen erről van szó: az ilyen tévedéseket csak az áll oda kritizálni, aki már ezek miatt sem nem tud közösséget vállalni e keresztény egyházak tagjaival. A fenti kategorizálás csak az okokra akar rámutatni, amelyek miatt határvonalat kell húzni, és amiért ez a határvonal nem egyetlen, fekete-fehér vonal.

Az ő és a mi határvonalunk nem feltétlenül ugyanott húzódik. Ebből sajnos olyan helyzetek állnak elő, hogy mi őket elfogadjuk testvérek, de ők minket nem, vagy mi nem tudjuk őket testvérek elfogadni, de ők minket igen, vagy kölcsönösen nem tudjuk egymást testvérek tekinteni.

Ezek a néha igen fájdalmas élethelyzetek egyesekből azt váltják ki, hogy megkérdőjelezzik a hit és a hitélet tisztaságáért való folyamatos küzdelem szükségességét. Ez érthető, de elfogadhatatlan. A hit egyszer s mindenkorra ránk bízott, küzdenünk kell érte, és könyörülnünk kell azokon, akik még, vagy már megint kételkednek (Júd 3,22). Igenis védenünk kell a hívőket és a keresőket a "más" Jézusoktól, lelkektől és evangéliumoktól, illetve a hitélet torzulásaitól (Csel 20:29-30, 2Kor 11:4). Megéri a harcot (Jak 5:19-20).